

wonderbaar licht; dat zij afgewas- schen, geheiligd en gerechtvaardigd zijn in den naam van den Heere Jezus en door den Geest onzes Gods; dat zij overgezet zijn in het Koninkrijk van den Zoon van Gods liefde en in de kracht Gods bewaard zullen worden tot de hemelsche zaligheid. Daarom is er in de brieven der Apostelen wel eene bredere ontvouwing der waarheid, een waarschuwen tegen allerlei valsche leer, een vermanen, om waardiglijk der roeping te wandelen en ijverig te zijn in goede werken. Maar er komt geen eigen- lijke gezegde prediking des geloofs en der bekeering in voor, gelijk wij die bij de profeten, bij Johannes den Dooper, bij Jezus aantreffen en ook bij de Apostelen, als zij het Evangelie tot de Joden en de Heidenen brengen. Want de leden der gemeente hebben zich tot God bekeerd, zij zijn ge- loovigen en genieten de zalving van den Heilige, zoodat zij niet van noode hebben, dat iemand hen leere.

Maar hoe vast dit alles ook sta, daarnaast leert het Nieuwe Testament toch even beslist en duidelijk, dat er in de Christelijke gemeenten van den beginne afaan en bij hare uitbreiding hoe langer hoe meer allerlei dwaling, ketterij en ongerechtigheid binnen- drongen. Onder de Apostelen bevindt zich een Judas; in de gemeente van Jeruzalem komen een Ananias en Saffira voor; te Samaria wordt van Simon, die geloofd had en gedoopt was, openbaar, dat zijn hart niet recht was voor God. En in het algemeen leert de Schrift des Nieuwen Testa- ments, dat er kaf is aan het koren, dat er onkruid is onder de tarwe, dat er kwade visschen zijn in het net, dat er geroepen zijn die niet zijn uitverkoren, dat er kwade ranken zijn aan den wijnstok, dat er vaten ter eere maar ook ter oneere zijn, dat degenen, die uit de gemeente uitgaan, niet tot haar behoorden enz.

Al zulke personen maken het wezen der kerk niet uit, want de kerk is naar haar aard eene vergadering van geloovigen, het lichaam en de bruid van Christus, het huis en de tempel Gods; maar desniettemin zijn zij in de kerk aanwezig, gelijk deze hier op aarde tot openbaring komt. En daarom blijft er in de prediking, die tot de gemeente zich richt, altijd plaats voor de vermaning, om zichzelf te onderzoeken en zichzelf te beproeven. Als de Apostel in 2 Cor. 13 : 5 deze vermaning tot de Corinthiërs richt, dan gaat hij uit van de onderstelling, dat zij bij dat zelfonderzoek ontdekken zullen, dat zij in het geloof zijn, dat Christus Jezus in hen is; maar hij acht het desniettemin mogelijk, dat zij zich- zelfden bedriegen en dat zij eenigszins verwerpelijk zijn. Voor zulk eene vermaning bestaat te meer recht en reden, naarmate de gemeente zich uitbreidt, van vervolging en druk wordt ontheven en van de geloovigen in hunne kinderen en kinds kinderen zich voortplant. Dan kunnen er allengs toestanden intreden, gelijk die in Israël voorkwamen, en dan wordt het hoe langer en hoe drin- gender eisch, om in de prediking de roeping tot geloof en bekeering op te nemen. Want het begrepen zijn in het uitwendig verbond, het lidmaat- schap der kerk, het ontvangen van doop en avondmaal, en het deelen in allerlei kerkelijke voorrechten verschaft den toegang niet in het Koninkrijk der hemelen, maar alleen de wedergeboorte uit water en Geest, het oprechte geloof des harten, de waarachtige bekeering tot God.

Dergelijke toestanden zien wij ook reeds intreden in de Christelijke gemeenten der apostolische eeuw. In de brieven der Apostelen nemen, naarmate zij later geschreven zijn, de vermaningen en de waarschu- wingen toe; men behoeft er bijv. de brieven van Paulus aan Timotheüs en Titus, den brief van Judas, den tweeden brief van Petrus maar op na te lezen. Doch boven alles leerrijk zijn te dezen opzichte de brieven, die de verheerlijkte Heiland door den Apostel Johannes laat zenden aan de zeven gemeenten van Klein-

Azië. Al die gemeenten worden door Christus als zijne gemeenten erkend; zij zijn de zeven kandelaren, tusschen welke Hij wandelt als de Zoon des menschen. Ook prijst Hij in haar overvloedig, alwat te prijzen valt; Hij weet haar geloof en hare werken en hare lijdzaamheid en zal er haar eenmaal voor loonen. Maar desniet- temin zegt Hij tot de gemeente van Efeze, dat zij zich bekeere, wijl zij hare eerste liefde heeft verlaten en dat Hij anders haren kandelaraar van zijne plaats zal weren; tot die van Pergamus, dat zij zich bekeere, omdat zij heeft zulken, die de leer der Nicolaïeten houden, en dat Hij anders haastelijk haar bijkomen zal; tot die van Thyatire, dat Hij met de valsche profetes, wier leer geduld wordt, alle degenen, die met haar overspel bedrijven, zal nederwerpen, indien zij zich niet bekeeren; tot die van Sardis, dat zij wel den naam heeft van te leven, maar dat zij dood is; tot die van Laodicea, dat zij noch koud is noch heet, en wel meent rijk en verrijkt te zijn maar waarlijk is ellendig, jammerlijk, arm en blind en naakt, en daarom, indien zij zich niet bekeert, door den Heere uit zijnen mond gespuwd zal worden.

Deze brieven zijn wel allereerst door Christus aan de zeven gemeenten van Klein-Azië gericht, maar hebben een verdere strekking en zijn bestemd voor de kerk aller eeuwen. De toestanden, welke in die gemeenten voorkwamen, zijn dezelfde als die, welke telkenmale in de Christelijke kerk en in elk van hare deelen terugkeeren. Wij zien erin, dat eene gemeente van Christus ver kan afdwalen en aan allerlei dwaling en ongerechtigheid zich kan overgeven, en dat zij toch nog door Christus als zijne gemeente erkend wordt. Maar wij leeren er ook uit, dat Hij juist op grond daarvan haar te ern- stiger tot geloof en bekeering vermaant en, ingeval zij aan zijne roepstem geen gehoor geeft, haar met des te schrikkelijker oordeel bedreigt.

BAVINCK.

EENE VRAAG.

Reeds sedert lang zweeft mij een vraag op de lippen. Met moeite heb ik haar tot nog toe binnen gehouden. Maar nu gaat dat niet langer, zij benaamt mij. Die vraag betreft dat verschrikkelijke geval in Tilburg, toen daar in de kerk van het h. Hart een meisje — een kind nog — afschuwelijk mishandeld en vermoord werd gevonden.

Ieder in Nederland rilde van dat gruwel- stuk, de couranten waren er vol van, en thans ...? Reeds dadelijk werd gezegd: o, die zaak gaat wel den doofpot in! — En nu het dien weg schijnt op te gaan, rijst de vraag: kan dat? mag dat?

Laten we ons die treurige zaak nog eens duidelijk voorstellen.

Zoodra de misdaad bekend werd, werd de schilder, die in de kerk werkzaam was, verdacht haar bedreven te hebben. Hij werd verhoord en in hechtenis genomen. Ook tegen den koster der kerk rezen vermoedens en hij ging denzelfden weg op. Later werd de koster vrijgelaten, maar de schilder bleef in hechtenis.

De zittingen der rechtbank te Breda, waar deze zaak behandeld werd, Voorzitter Mr. Sassen, dezelfde die door de verbonden Anti-revolutionairen en Roomschen onlangs als no. 2 gepaast werd op de voordracht voor den Hoogen Raad, werden zóo zonder- ling geleid, dat er gevraagd is: of men iets te verbergen had, of men iemand wilde sparen? (Bekend is dat een paar dagen na het bekend worden van den moord algemeen beweerd werd, dat een kapelaan uit Tilburg plotseling verdwenen was).

Onder de getuigen à charge waren personen die ontoerekenbaar waren; ook bleek bij het verhoor, dat een bekend geestelijk persoon te Tilburg zich met de instructie bemoeid had.

Ons is verzekerd, dat dit strafbaar is, maar van die straf is niets gekomen! Eindelijk verscheen het requisitor van den Officier van Justitie, waarbij de schilder schuldig aan de misdaad verklaard en de door de wet gestelde straf tegen hem geëischt werd. Maar dit requisitor werd door den verdediger van den beschuldigde, Mr. Pels Rijken, tot den laatsten draad uiteengehaald en de rechtbank sprak den schilder vrij!

Wat nu? Zou de Officier van Justitie in hooger beroep gaan bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch? De een zei ja, de ander neen. Het publiek werd langen tijd in spanning gelaten. Haast de uiterste termijn werd afgewacht. Eindelijk ... ja wel, de Officier van Justitie had hooger beroep aangeeteekend.

Maar reeds kort daarna heette het, dat hij zijn beroep had ingetrokken; anderen meenden, dat het beroep was afgewezen.

Wij zijn geen deskundigen en weten niet, of dat zoo maar kan, maar we hebben ons wel eens laten vertellen, dat in zulke gevallen de Minister van Justitie voortgang der zaak kan gelasten. En als dat zoo is, als de Minister dat kan doen, dan vragen wij: had hij dat dan niet moeten doen en reeds sedert lang?

Zouden dan toch waarlijk zij gelijk krijgen die beweerd hebben: O, die zaak gaat wel den doofpot in!

Is er dan wezenlijk iets te verbergen, iemand te sparen? Mag daarom het recht zijn loop niet hebben; moet daarom verder onderzoek gestaakt worden; moet daarom het oorspronkelijk rechtsgevoel van het publiek gekwetst worden en schade lijden?

In het belang der rechterlijke macht zelve, nog meer in het belang van het beledigd rechtsgevoel is het, dat deze zaak voortgezet en ten einde gebracht worde, opdat, zoo mogelijk, alle twijfel weggenomen en licht in de duisternis ontstoken worde.

Geen in de doos stoppen, maar openbaarheid; geen verbergen en sparen, maar recht doen. Zegt dat voort!

(De Protestant nr. 44.)

CHRISTUS NIET GESPAARD.

„Die ook zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?“ Rom. 8 : 32.

Zware tijden waren voor de Christenen te Rome aangeboden. Zij werden hevig vervolgd. De wreede Nero legde hun misdaden ten laste, die zij niet hadden gepleegd en vermaakte zich met hun lijden. De onverlaat wenschte zichzelf te sparen, als hij nieuwe mid- delen beraamd had, om zijne slachtoffers duizend dooden te doen sterven, eer de laatste adem aan hunne bleke lippen ontvlood. Wie leest zonder ontroering die bloedige bladzijden uit de geschie- denis van Christus' kerk!

Paulus, de deelnemende kruisgezant, weet, dat de geprangde vromen behoefte hebben aan troost en bemoediging. Hun lijden doet hem zeer. Hij geeft blijk, dat er gemeenschap der heiligen is. Hij tracht hen te versterken in het geloof, aan te sporen tot onwankelbare trouw en hun oog te richten op de kroon des levens. Hij verzekert hun de vastheid van den genadestaat en der toekomstige heerlijkheid. Vele en velerlei bewijzen brengt hij daartoe bij. Hij herinnert aan des Heeren liefde, aan de gave zijner liefde, aan zijne trouw: »Die ook zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven; hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken.«

God heeft »zijn eigen Zoon niet gespaard;« zijn Zoon, zijn eigen Zoon, den Zoon, die »het afschijnsel zijner heerlijkheid, het uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid« is; »zijn eenig gebo- rene, die in zijn schoot was;« die »zijn voedsterling was en dagelijks zijne vermaking;« »den Zoon zijner liefde,« van wien Hij een en andermaal uit de hoogwaardige heerlijkheid betuigde: »Deze is mijn Zoon: mijn geliefde, in welken Ik mijn welbehagen heb;« dien Zoon, die »nooit onrecht deed, in wiens mond geen bedrog gevonden werd,« die zijn wet droeg in het midden zijns ingewands; die van zijn jeugd af »bezig was in de dingen zijns Vaders,« wiens lust en spijze het was, dat Hij mocht doen den wil, en volbrengen het werk desgenen, die Hem gezonden had.

Dien Zoon heeft Hij niet gespaard. Wat zegt dit? Nog eenige malen spreekt de Schrift van niet sparen.

God heeft de afgevallene engelen niet gespaard; zij waren geschapen om den Hemel te bewonen en er aanschouwers, verkondigers, deelgenooten zijner heerlijkheid te zijn; maar zij stonden tegen Hem op; de engelen werden duivelen, en »God heeft hen niet gespaard, maar in de hel geworpen en overgegeven aan de ketenen der duisternis, om tot het oordeel bewaard te worden.«

God heeft de eerste wereld niet ge- spaard; zij was rijk beweldadigd, aan haar was lang en liefderijk gearbeid, zij was herhaaldelijk tot bekeering geroepen; maar zij veronachtzaamde de tijden der lankmoedigheid Gods, de maat harer onge- rechtigheid werd vol, en een vreeselijk vloed spoelde weg de eeuwenheugende grijzen en de pasgeborene wichtjes.

God heeft Sodom en Gomorra niet gespaard, zoo min als Adama en Zebom. Zij lagen in een uiterst bekoorlijk en vruchtbaar oord; maar hare inwoners leefden in gruwelijke zonden. De dag der wrake brak aan en een ontzaglijke vuurdoop verteerde mensch en beest.

God heeft de Joden niet gespaard; ach, dat Israël, in stede van een sap- rijke, vruchtdragende boom te zijn, was dor; het had Gods inzettingen versmaad, Gods profeten gedood, Gods beloften niet geacht; het stootte de laatste en grootste gena-bewijzing Gods in ondank van zich, het zette de kroon op zijne misdrijven door de Christus-ver- werping. Het boette en boet verschrik- kelijk voor die hardheid des harten.

God zal niet sparen de ongelooovigen, die leven zonder zijne vrees en sterven zonder hoop; er is een eeuwige hel; geen slachtoffer is er voor hunne zonden.

Hieruit kunnen wij zien, wat het zegt, dat »God zijn eigen Zoon niet heeft gespaard.« De fielen van het heilig ongenoege Gods zijn uitgegoten over zijn hoofd. Hoeveel leed moest Hij verduren, inzonderheid in den laatsten tijd zijns levens. Hoe bang was zijn toestand in Gethsémané. Hoe werd Hij

geboid, beschuldigd, geslagen, bespo- gen, gehoond, gevonnist. Hoe moeilijk was de gang naar de plaats des gericht. En dáár, o mijn Jezus, wat geschiedde er U? Dáár greep men U aan met onheilige hand; dáár rukte men U de kleederen af; dáár strekte men U uit op het hout; dáár dreef men U met mokerslagen de nagels door de palmen van handen en voeten; dáár hingt Gij, gewond, gemarteld, bloedende en smach- tende van dorst tusschen twee moorde- naren, als waart Gij hun gelijk, neen, als waart Gij, meer dan zij, de diepste verachtling waard; dáár klom met ieder oogeblik de nood; de wateren der verdrukking stegen; dáár spanden Joden en Heidenen, aanzienlijken en geringen, getabberden en geharnasten samen om U hun haat te doen voelen; dáár werd Gij van God zelf geslagen; dáár stortte God als Rechter zijn ontzaglijken toorn gloed in uw boezem uit; dáár werd Gij afge- sneden uit het land der levenden, in de kracht van uw leven; dáár, o welk een diepte; dáár werd de ruwe, harde, gevloekte kruispaal het sterfbed van U, voor wien de engelen knielen!

Maar hoe? Heeft God vergeten genadig te zijn? Is de God der liefde veranderd in een God der wreedheid?

Zal een vrouw zich ontfemen over haar kind; zal een man den zoon verschoonen, die hem dient, en zal God zijn eigen Zoon niet sparen?

O, verborgenheid der Godzaligheid! Deze Vader heeft dezen Zoon lief op eenige wijze. Lief, ook als Hij Hem niet spaart. Dat niet sparen, wil ook de Zoon.

Hier is de grootste liefde werkzaam tot behoud van onwaardigen. De vader offert zijn zoon op; de Zoon geeft zich- zelfden. Wat Gods liefde belette, eenwig beletten zou den stroom harer zeg- ningen te storten in des zondaars hart, wordt nu weggenomen. God spaart zijn Zoon niet, opdat Hij velen sparen zou.

Dit heilgeheim waren de engelen bageerig in te zien; het stemt het geloovig hart tot aanbidding en dank- zegging en is de inhoud van het loflied, dat de gezaligden zingen. Om aan zondaren barmhartigheid te kunnen bewijzen, om hen te kunnen herstellen in de vrijheid en heerlijkheid der kin- deren Gods, heeft God zijn eigen heilig kind niet gespaard, maar de golven der zee eener nameloze ellende over zijn gezegend hoofd doen gaan.

Daarom zegt ook de apostel: »en heeft Hem voor ons allen overgegeven.« Voor heel de gemeente der geloovigen werd Hij overgegeven. In haar plaats werd Hij gesteld. »Om onze overtredingen is Hij verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld, de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem en door zijne striemen is ons genezing geworden.« Dit is eene liefde, die alle verstand te boven gaat.

Alles wat gewijde en ongewijde Schriften ons melden van sterk sprekende proeven van liefde en trouw, verbleekt voor dit bewijs der liefde Gods. Deze liefde is hooger dan de hemelen; wie kan haar meten? dieper dan de zee; wie kan haar peilen? breeder dan de aarde; wie kan haar overzien? God, die niet van noode heeft van menschenhanden gediend te worden, als iets behoevende, heeft menschen lief; Hij heeft zondaars lief; zulken, die ondankbaar, die weder- spanning zijn, die in aanhoudende vijand- schap zijne wet verachten, zijne Majesteit beledigen, zijne gaven misbruiken, die de oogen zijner heerlijkheid verbitteren. Zulken bestraft, onderwijst Hij; zulken roept, noodigt Hij tot bekeering; over zulken ontfemt Hij zich ten koste van het bloed en leven van zijn eigen Zoon. Dien geeft Hij over, om hen te kunnen aannemen; dien doet Hij dragen al den smaad, waarmede men Hem smaden wil, om hen te kunnen verheerlijken; dien doet Hij zijn toorn over de zonde ondervinden, opdat zij zouden roemen in vergeving; dien geeft Hij over aan het lijden des doods, opdat Hij hun het leven, het eeuwige leven, zou kunnen schenken.

Aan deze liefde herinnert de apostel de Christenen te Rome, om hun het bewijs voor de oogen te plaatsen, dat God voor hen was, dat zijn hart voor hen klopte, zijn oog op hen rustte, zijn arm over hen waakte; dat niemand hen van hunne zaligheid kon berooven. De apostel wil de lijdende gemeente in Gods hart doen lezen. Hij wil, dat zij zich in Hem sterken zal.

Heeft Hij zijn Zoon veil gehad, niets zal haar ontbreken. »Alle dingen,« dat is alles, wat zij noodig heeft naar ziel en lichaam, tot het leven en de godzaligheid zal Hij schenken. »Voedsel en deksel zal Hij geven;« licht en kracht, vertroosting en bemoediging in wegen van kruis en druk zal Hij verleenen; uit zijne volheid zal Hij genade voor genade schenken. Tot aan en over het graf zal Hij haar leiden. Die het meerdere gaf, zal het mindere niet onthouden. Die de heilfontein opende, zal de levende wateren doen vloeien. Het is alsof de apostel zegt: »laat Nero u vervolgen, laat hij u ma telen en van goederen berooven, laat de wreedste dood u wachten, geen nood, o gemeente

van Rome! uw God leeft. Hij regeert, Hij kent uw weg, Hij acht dat alles goed voor u, Hij laat niet varen het werk zijner handen, het beste deel is bij Hem geborgen, plaats wacht u in het Vaderhuis!« De apostel wekt op tot een onbepaald vertrouwen op 's Heeren macht, liefde en trouw. Dat vertrouwen doet de berooving der goe- deren met blijdschap aanschouwen, goedsmoeds zijn bij het dreigen van den dood, de eer naar de wereld gering schatten, op brandstapels en moord- schavot nog psalmen zingen.

Nu God voor de geloovigen is, kun- nen zij, wat zich ook tegen hen aankant, goedsmoeds zijn.

Hoe machtig hunne vijanden zijn, de door God gegeven Christus heeft hen overwonnen; zij zullen eens volkomen over hen zegeprelen. Heeft de Vader zoo sterk zijne liefde geopenbaard, dan is er voor hen de overvloed gste reden tot Godverheerlijkende dankzegging.

Is Gods Zoon voor hen overgegeven, dan is er grond om in de zwaarste beproevingen aan des Heeren trouw zich te klemmen. In God alleen is alle heil. De door Hem geschonken Zoon is een veilige toevlucht. Met dien Zoon worden aan al de heilbegeerten alle dingen geschonken. Alles is in dien Zoon. Tot wijsheid, rechtvaar- digheid, heiligheid en volkomene verlossing is Hij gegeven. Die Hem heeft, kan zeggen: »ik heb alles.«

Eens gaat hij de rust, die door Jezus verworven is, binnen. Daar geen strijd, maar overwinning. Geen kruis, maar vreugd. Geen zonde, maar volkomene heiligheid. Daar geen Nero's om te vervolgen, maar eene zegeprelende gemeente, die ook voor de vervolging dankt. Daar is elk, die haar ontmoet, een engel Gods, een aanbieder van denzelfden Heer; niemand, niets is haar tegen; zij ziet geen enkelen vijand, maar ontelbare vrienden, en zij rust er aan het hart van haar besten Vriend, wiens stille sterfdag haar Verzoendag werd, wiens dood zij leerde aanmerken als onderpand harer zaligheid, en zij juicht: »God, die zijn Zoon niet spaarde, heeft met Hem alles gegeven.«

NOTTEN.

Politieke Beschouwingen.

De Engelsche Minister van financiën had in het begin van den oorlog tegen Z.-Afrika bepaald sombere stemmingen en met leed- wezen zag hij het verdwijnen der zorgvul- dig bespaarde miljoenen aan. Maar sinds is het uitgeven van geld hem steeds sym- pathieker geworden, wijl Chamberlain bij dat bedrijf hem met welgevallen aanzag en thans schijnt 't hem bepaald een lust te wezen.

's Ministers jongste rede bewijst een en ander. Na een politieke inleiding over gezon- den en nog te zenden versterkingen, kwam de financiële kwestie ter sprake en week de blijde glimlach niet meer van zijn lippen. »Ik heb,« zeide hij nu, het geld voor den oorlog verschaft, zonder rekening te houden met de verwachting, dat de oorlog spoedig uit zou zijn.« Hier liegt hij echter.

Daarna behandelt de Minister de wijze, waarop hij aan het geld kwam. »Mijn lee- ning,« dus riep hij uit in verwoering — is minder drukkend geweest dan eenige andere leening in 't verleden. Mijn suiker-belasting, mijn kolen-belasting, mijn verhooging der vermogensbelasting waren werkelijk niet al te hinderlijk.«

»Manneu als Morley hopen op zachte mi- nisters,« ging spreker voort, maar »zachte ministers zijn de grootste ramp voor een land, want zij kosten aan de natie enorme sommen gelds!«

De bedoeling dezer woorden ligt voor de hand. Hij, Sir Michael, was een strenge Minister en zeer goedkoop. 't Is een soort voorrecht met de leeningen van zoo'n Minis- ter verwerkt te worden.

»De inkomsten-belasting is wel hooger,« — klonk het verder — »dan tijdens den Krim- oorlog, doch ziet, hoe gaarne betalen de belastingplichtigen hun liefde voor het vader- land!«

Maar, liet hij nu volgen: »Het spijt mij, niet te kunnen zeggen dat de verschrikke- lijke oorlog uit is en dat de belastingen zullen verminderd worden. Het is zelfs waarschijnlijk dat er in de volgende zitting van het Parlement aanleiding zal zijn de belastingen te verhoogen.«

De schatkist is dus wel leeg, gelijk ge- ruchten reeds eenigen tijd deden vermoeden; hier en daar wordt men reeds bang voor zijn spaarpensningen!

Gelukkig, dat tegenover deze schatkist, in Z.-Afrika voor de burgers de zaken beter staan. De gelukkige overwinning door Botha bij Bethal in Transvaal op Benson behaalt met zulk een succes, is reeds bij de meeste onzer lezers bekend. Ongeveer 300 officie- ren en manschappen van de Engelschen gin- gen er bij verloren en ook twee kanonnen konden zij niet meer terug nemen, gelijk men eerst nog hoopte. 't Is een sprekende neerlaag!

Wat daarna werd bericht is van min- der betekenis.

Te Pretoria heeft Reuter na vernomen, dat de Boeren de beide kanonnen van Ben- son medenamen. Wij geloofden niet anders.

Uit Zeerust meldt een telegram van 29 Oct., dat Methuen en Von Donop daar terug- keerden na een »succesvollen« marsch door het district. Dit succes komt hierop neer, dat de colonsse vele gewassen vernielden, 700 stuks vee en elf gevangenen (?) buit maakten.

Uit de Kaap-kolonie wordt een tegenslag en een succes bericht. Kapitein Walker nam bij Wolvekop 21 gevangen, 17 geweren en 500

patronen, maar 1 Nov. namen de Boeren bij Worcester een Britsche patrouille van 17 man gevangen. De Boeren stonden onder bevel van Van Heerden (alweer een nieuwe naam!). Deze aanvoerder hield, volgens het telegram, een toespraak, waarin hij zich ernstig beklagde over de kolonisten, die de Boeren hadden aangemoedigd te komen, maar nu werkloos bleven. Het congres van Worcester had heel wat anders doen verwachten. De Boeren, zeide hij, weten best, dat herstel der onafhankelijkheid onmogelijk is, maar zij zetten den strijd voort om nu ook de kolonisten in ellende te dopen.

1 Nov. werd door dezelfde Boeren bij Tounwivier gevochten. De Boeren verloren 2 doden en 6 gewonden. De uitslag bleef onbekend. Wij weten wat zoo iets betekent. Ergisteren kwam het Turksche conflict in de Franche Kamer ter sprake en het Kabinet verloor als glansrijk overwinnaar den strijd. Allereerst vroeg Berry het woord voor zijn interpellatie over de concentratie-kampen, maar op verzoek van Delcassé den Minister werd deze interpellatie het laatst op de rooster geplaatst.

Daarna vroegen de socialist Sambat en de afgevaardigde der rechterzijde Denys Cochin het woord over het conflict met Turkije. Delcassé ging op het verzoek in en verklaarde zich voor directe behandeling der interpellatie.

Sambat oordeelde het optreden der Regeering onwettig. „Zij had de scheepdivisie niet mogen uitzenden om Mytilene te bezetten, zonder toestemming van het Parlement. De Regeering speelt hoog spel, want het Oosten is een gevaarlijk land. Het prestige van Frankrijk daalde wegens Frankrijks slappe houding tegenover Armenië. De spreker critiseerde daarna Constan's pogingen om dat prestige te herstellen. Zijn keuze van de kaden, Loraudo- en Tubini-kwestie is zeer ongelukkig. Zijn de beide genoemde heeren wel eens Fransen? De heeren leenden veel te duur geld. Toen een officiers-weduwe het Franche gezantschap te Constantinopel voor een zelfde aanspraak op geld steun vroeg, deed men niets. Wat wil men van Turkije? Zal men ook aan de Armenische gruwelen een einde maken? De Kamer verlangt, dat de Regeering belooft een einde aan die gruwelen te maken.

Denys Cochin voegt bij het verzoek van Sambat nog den eisch, dat de Regeering de verdediging van haar protectoraat over de Katholieken in het Oosten zal staande houden.

Daarna nam Delcassé het woord. Hij verzekert dat Frankrijk niet onverschillig bleef tegenover de Armenische gebeurtenissen. Het tegenwoordig conflict heeft drie oorzaken: 1°. De kaden-kwestie. 2°. De Loraudo-zak. 3°. de Tubini-zak. De Turksche rechtbanken hebben zelfs de billijkheid van Frankrijks eischen erkend. Toen de sultan bleef spelen met Frankrijk en ons prestige aantastte, braken wij de betrekkingen af, doch een ultimatum is niet verzonnen.

Frankrijk zoekt geen nieuwe voordeelen, maar ieder zal begrijpen dat ons optreden ook daartoe dienen moet, alle Franche belangen in het Oosten: scholen, hospitalen, havens, vuurtorens en spoorwegen te verzekeren en te zorgen dat wij in deze rechtvaardig behandeld worden. Ons recht is zeker, ons optreden gerechtvaardigd en niemand kan zich daaraan stoeten. Ons optreden moet te beslister wezen, waar ons geduld zoo lang geduurd heeft.

Sambat was niet tevreden met het gehoorde. „Frankrijk kan slechts één oorzaak hebben voor zijn optreden en dit is Armenië. Het mag zijn vloot niet voor Jezuïeten en monniken mobiliseren.“ Denys Cochin vraagt eindelijk nog of de Regeering bereid is de andere regeeringen te verzoeken het Berlijnsch verdrag (dat zooals men weet handelt over Armenië) uit te voeren.

Delcassé nam daarna nogmaals het woord. Hij zegt „verbaast te zijn over de critieken en te gelooven, dat, zoo hij alleen om moreele belangen de actie was begonnen, men hem voor een Don Quichotte zou beschouwen hebben. Een Regeering, die haar plicht kent, behartigt de oeconomische belangen en tegelijk de moreele interessen. Spreker staat niet onverschillig tegenover Armenië, onafgebroken is hij werkzaam geweest voor dit land. Verscheen nog niet pas een divisie in de haven van Alexandrette?

Hij erkent dat de hervormingen van 1856 en 1896 onvoldoende zijn uitgevoerd, maar de toestanden zijn ook bijzonder moeilijk. Frankrijk hield niet op naar verbetering te streven, maar, men vergeet niet, dat niet alleen Frankrijk de verdragen onderteekende.

Sambat en Denys Cochin dienden daarop ieder een motie in. Die van Sambat omvatte den eisch, dat Frankrijk in Armenië optrede. Anders doet het zijn plicht niet. Cochin vroeg uitvoering van het Berlijnsch Tractaat. Waldeck Rousseau, de Minister-president, verzet zich tegen Sambat en stelt de kwestie van vertrouwen.

Toch verleende de Kamer met 297 tegen 212 stemmen aan de motie-Sambat de prioriteit.

Doch voor de eindstemming spraken nog eenige heeren en maande Brissou de afgevaardigden aan de Regeering niet in den steek te laten. Met een overweldigende meerderheid kreeg de Regeering nu gelijk en Sambat's motie werd met 394 tegen 75 stemmen verworpen.

Ten slotte zegevierde met 305 tegen 77 stemmen de motie-Chastenot, luidende: „De Kamer, vertrouwend dat de Regeering de belangen en de eer van Frankrijk zal doen eerbiedigen, gaat over tot de orde van den dag“. De Regeering kan dus weer wat gerust zijn voor haar leven!

NOORDTJIZ.

HET BELANG DER KERKEN.

EEN VRIENDELIJK VERZOEK.

Hooggeachte Redactie,

Mag ik door middel van uw blad een vriendelijk verzoek tot Prof. D. K. Wielenga richten?

De zaak is deze. In een kring van leden der Geref. kerk van Zevenhoven, kwam het jongste stuk van Prof. W. „Het belang der kerken“, *Bazuin* No. 43, ter sprake.

Veel daarin vond hartelijke instemming, maar één passage in genoemd stuk, gaf nog al discussie, n.l. de volgende uit Prof. W.'s schrijven:

„De zorg voor de instandhouding van den dienst des Woords is haar (de kerk) van 's Heeren wege toevertrouwd. Daarvoor zijn dienaren des Woords noodig. Voor de Opleiding van deze te zorgen is dus haar recht en haar belang; zij beweegt zich daarmee op haar eigen terrein.“ — Zie, zoo vroegen nu sommigen: is dit wel een juiste conclusie? Als er gevolgd ware: „dus ligt het op het eigen terrein der kerk, is 't haar goddelijk recht en belang, over toelating, opzicht en uitsluiting van hen, die naar of in den dienst des Woords staan, gansch vrij te beslissen“; dan was het, onzes inziens een juiste conclusie. Nu niet. Immers dan kon men even goed deze redeneering opzetten: De zorg voor de instandhouding van den dienst des Woords is aan de kerken, van 's Heeren wege, toebetrouwd.

Daarvoor zijn Bijbels noodig.

Een drukkerij van Bijbels in stand te houden is dus het recht en belang der kerk, ligt op haar eigen terrein.

Nu kon ik, M. de R., deze geopperde bedenking niet genoegzaam weerleggen.

Ik kon nog wel verdedigen, dat, om den nood der tijden, het belang der kerken, mee kan brengen, dat zij de Opleiding van dienaren des W. zelf ter hand neemt; maar dat zulks haar goddelijk recht is, op haar eigen terrein valt, dat zij zulks dus niet aan anderen zou kunnen of mogen overlaten, dat kon ik niet bewijzen uit Gods Woord.

Zou Prof. W. nu zoo goed willen zijn, met zijn meerdere kennis en licht in deze zoo gewichtige zaak, mij en vele eenvoudige broeders in den lande, deze stelling, uit Gods Woord te willen bewijzen: „dat het der kerken recht is, d. i. van 's Heeren wege op haar eigen terrein ligt, zelf de Opleiding van dienaren des Woords ter hand te nemen; zoodat die Opleiding te laten varen, eigenlijk is: den dienst des Woords in haar midden niet zijn vollen eisch geven.“

Met opnemng van dit vriendelijk verzoek, zult ge aan U verplichten,

Uw Dic. Dn. en br. in Chr.,

H. KOFFELBERG, v. d. m.
Zevenhoven, 28 Oct. 1901.

Het bezwaar der broeders van Zevenhoven berust blijkbaar op een misverstand.

Ik heb uit bedoelde stelling inzake de instandhouding van den dienst des Woords afgeleid het recht en het belang der kerken in dezen.

Het recht der kerken om de zorg voor de Opleiding op zich te nemen en verder, dat recht uit te oefenen, wanneer ze dat in het belang der kerken achten.

Nu komt het mij voor dat gen. broeders redeneeren alsof ik beweerd had, dat de kerken ten allen tijde en onder alle omstandigheden absoluut verplicht zijn dat recht uit te oefenen.

Die absolute verplichting ligt niet in mijne stelling, noch in mijne conclusie.

Ik acht het in het belang der kerken in de huidige omstandigheden (en daarover gaat het thans), dat zij thans van dat recht gebruik maken en alzoo de Opleiding niet aan anderen over laten.

Thans die Opleiding te laten varen, zou naar ik vrees, den dienst des Woords niet ten goede komen, maar integendeel haar groote schade kunnen berokkenen.

Om den nood der tijden brengt m. i. het belang der kerken mee, dat ze eigen Opleiding thans niet loslaten.

Dat uit bedoelde stelling ook de conclusie van het examen-recht voortvloeit hebben de broeders van Zevenhoven zeer juist begrepen.

Doch dat deze conclusie van het examen-recht die van het recht tot Opleiding niet uitsluit, zullen ze, dunkt me, ook met mij erkennen.

Zeker zijn voor de instandhouding van den dienst des Woords ook Bijbels noodig.

Daarom hebben ook de Geref. kerken, ter Synode van Dordrecht vergaderd, het recht en zelfs de roeping ontleend om de zorg voor een goede Bijbeluitgave op zich te nemen.

Die Synode zelf heeft aan die zorg vele zittingen gewijd, gelijk ook hare uitnemendste mannen daaraan hare krachten hebben besteed, zelfs vele jaren lang.

Doch evenmin als de kerken bij eigen Opleiding zelf steunen behoeven te bakken voor het Schoolembouw, behoeven ze ook bij de zorg voor een goede Bijbeluitgave zelf niet de drukpers te hanteeren, voor de uitgave des Bijbels benodigd.

Niemand zal echter aan de kerken het recht ontzeggen de zorg voor een Bijbeluitgave op zich te nemen en, als ze dat in haar belang achten, de vrijheid, werkelijk zulk een uitgave te beschikken.

Toch vallen als van zelve de zorg voor de Opleiding tot den dienst des Woords en de zorg voor een goede Bijbeluitgave niet onder hetzelfde gezichtspunt, gelijk ze zeker ook niet van dezelfde betekenis zijn in betrekking tot den dienst des Woords.

Als we dus het misverstand dier broeders, alsof ik van absolute verplichting gesproken had, wegnemen, staan we dicht bij elkander. Over het recht en het belang onder bepaalde omstandigheden is blijkbaar tusschen ons geen verschil.

D. K. WIELINGA.

EEN DRINGENDE BEDE van Krijgsgevangenen op Ceylon.

Dezer dagen ontvingen wij een schrijven van Ds. Postma, Geref. predikant te Pretoria, thans reeds maanden met Zuid-Afrikaansche Broeders op Ceylon in Engelsch-Indië in krijgsgevangenschap. Zooveel mogelijk tracht onze Broeder met andere predikanten in de godsdienstige behoeften der gevangenen te voorzien, en blijkbaar — gelijk onze Broeder

schrijft — niet zonder den zegen des Heeren te ondervinden.

Doch nu hebben de leden van de Gereformeerde kerk, die aldaar zijn, hem herhaaldelijk en dringend verzoekt om van wat degelijke Gereformeerde lectuur te worden voorzien en tevens wat Psalmboekjes te mogen ontgaan, liefst van noten voorzien, althans bij het eerste vers van elken Psalm.

Het komt ons, na overleg, goed voor, dat ter voorziening in de eerstgenoemde behoefte ons Geref. lectuur gezonden worde van niet al te grooten omvang. Werkjes van een tachtig of honderd pagina's zijn groot genoeg. Ze behoeven juist niet alle van eenvoudige, gemoedelijk godgeleerden inhoud te zijn: geschiedkundige zijn ook goed; preeken of preekbundels, zoo van ouden als nieuwen tijd, zullen gaarne ontvangen worden. Die door ons onbruikbaar mochten bevonden worden, zullen wij doen verkoopen ten bate der krijgsgevangenen. Voor het tweede doel ware het misschien 't best, dat men ons maar geld zond. Dergelijke Psalmboekjes zijn thans zeer goedkoop te verkrijgen.

Broeders en Zusters, wij vertrouwen, dat wij bij u niet tevergeefs met dit verzoek zullen komen, maar dat gij toonen zult, hoezeer gij mede gevoelt met de Broeders, die reeds maanden in ballingschap zuchten en gaarne onder Gods zegen ook hun troost zoeken in Gereformeerde lectuur en psalmgezang.

Verblijft ons spoedig en zendt de boeken aan 't adres van J. Jansen, pedel aan de Theologische School en uw geld aan één der Hooggeleerden te Kampen.

Namens de Hooggeleerden, van de Theol. School,
M. NOORDTJIZ, Voorzitter.
P. BIESTERVELD, Secretaris.

Reeds in hartelijken dank onvangen:

Bij Prof. Noordtjiz:
Van J. Ph. Ubens te Sneek . . . f 1,—
„ G. Diemense te Arnhem . . . - 1,—
„ leerlingen Geref. Gymnas. te
Kampen - 4,20
en verschillende boeken.
Bij Prof. Biesterfeld van de Geref.
kerk te Liessens - 10,—
Kampen, 5 Nov. 1901.

„Jachin“.

Aan de belanghebbenden wordt medege-deeld, dat het Verslag der Beoordeling door de Commissie der Geref. Zondags-schoolvereeniging „Jachin“ D. V. ongeveer 20 November verschijnen zal. Wie 1 December nog geen exemplaar mocht ontvangen hebben, vrage er een aan bij den Uitgever. Niet alleen den Bestuurders van Zondagscholen, ook voor ouders, die hunnen kinderen goede lectuur in handen wenschen te geven, kan het Verslag tot gids verstrekken. Het is voor den geringen prijs van 10 cent te bekomen bij de firma A. Gezelle Meerburg te Heusden.

Den Bestuurders van behoeftige Zondagscholen verzoeken wij, vóór 1 December a. s., hunne aanvraag om boekjes bij den ondergeteekende in te zenden, met opgave van het getal leerlingen en bijvoeging van 20 ct. aan postzegels ter vergoeding der frankering.

Alleen werkelijk behoeftige Zondagscholen komen voor deze uitdeeling in aanmerking. Naar gelang van den aanwezigen voorraad zullen wij aan de aanvraag van hen, die de genoemde voorwaarden in acht nemen, voldoen. Namens het Hoofdbestuur der Gereformeerde Zondagschoolver. „Jachin“.
J. P. TAZELAAR, Secretaris.
Weesp, 5 Novemb. 1901.

Buitenlandsche Kerken.

Engeland. De Bisschop van Liverpool over den Zuid-Afrikaanschen oorlog. — Onlangs deelden wij mede, hoe de Bisschop van Rochester tegenover een Duitscher Dr. Rade Engelslands Regeering verdedigde inzake den schandelijke oorlog tegen de Boeren. Thans willen wij mededeelen, wat de Bisschop van Liverpool, ter verdediging van den oorlog en van de gruwelen door de Engelschen gepleegd, inbrengt aan het adres van de Zwitsersche afdeeling der Evangelische Alliantie, die daartegen bij de Engelsche Christenen geprotesteerd heeft. Wij zien er uit, dat deze beide kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeders van eenzelfde gevoelen zijn en den leugengeest voeden.

Dr. Chavasse, zoo heet bedoelde Bisschop, zegt, dat hij den brief uit Zwitserland met medelijden en afkeer gelezen heeft. Waren toch de aanklachten in dat schrijven tegen Groot-Brittannië ingebracht juist, dan had het de veroordeeling der geheele beschaaft wereld verdiend. Hij bestrijdt echter met „druk en verontwaardiging de bewering“, dat de Engelschen onmenscheijk, onrechtvaardig en uit lust tot onderdrukking handelen.

Niet Engeland, maar de Boeren hebben den oorlog gezocht om de Britsche heerschappij in Zuid-Afrika omver te werpen en een Zuid-Afrikaansche Republiek te stichten. De Engelschen hebben in dien oorlog geen gruwelen gepleegd. Het verlies van bloed en eigendom is altijd een verschrikkelijke vloek van den oorlog. Het verbranden der hoeven was absoluut noodig en bevolen door een Engelschen generaal, „wiens karakter, wat menscheijkheid en vroomheid betreft, onbetreft is.“

De vrouwen en kinderen worden in de kampen samengebracht, omdat zij op geen andere wijze in het leven behouden kunnen worden. Alleen op deze wijze konden de vrienden van den Bisschop hen helpen en voor den hoogerdoed behoeden. Wel is het sterftecijfer in die kampen hoog, onder de kinderen, maar ook sterven vele sterke Engelsche soldaten in de kampen. Het is niet gemakkelijk, om in korten tijd alles te doen, wat ter bevordering van de gezondheid en ter voorziening in de behoeften noodig is. „Het beste antwoord op uw ongelukkige aanklacht over wreedheid jegens vrouwen en kinderen is, dat de Boeren zelf hunne families op Britsch grondgebied brengen, om voor haar bescherming te vinden en de heer

Kruger zijne vrouw in Pretoria onder Britsche heerschappij achterliet.“

„De groote menigte der Evangelische Christenen in Groot-Brittannië van alle politieke schakeeringen ondersteunt de politiek der Regeering en zal haar blijven steunen, omdat deze de ongeschondenheid van het Britsche rijk, de volkomene beschaving van Zuid-Afrika en de evangeliseering der inboorlingen in zich sluit.“

Verder neemt de Bisschop aan, dat „de lieve en geachte broeders“ in Zwitserland met edele bedoelingen geschreven hebben, maar toch moet hij hun zeggen, „dat zij ongelukkiger wijze op zeer gebrekkige informatie gehandeld hebben en beschuldigingen tegen hunne Christelijke broeders ingebracht hebben, die hen smartelijk moeten aandoen, die niet minder dan de beschuldigers voor menscheijkheid, rechtvaardigheid en voor Gods zaak ijveren.“

Prof. Orelli heeft dit schrijven beantwoord. Hij zegt allereerst, dat de Evangelische Alliantie in haar protest met geen woord van den oorsprong van den oorlog gesproken heeft, dat de Bisschop daarover spreekt om zijn boos geweten tot zwijgen te brengen en dat hij evenmin gelooven zou, dat de Boeren den oorlog begonnen hebben, als hij er maar even aan dacht, wat Lord Landsdown op 18 Mei 1901 in het Hoogerhuis tegen Lord Wolseley uit de school geklapt heeft.

De bewering, dat een oorlog altijd verschrikkelijke gevolgen heeft, is tegenwoordig in den mond van Engelschen algemeen om hun gruwelen te verontschuldigen. Wat Roberts betreft, hij was vóór den Zuid-Afrikaanschen oorlog reeds bekend als een geniale, maar tegenover de vijanden wreede en niet eens eerlijke veldheer; wat niemand anders als Joe Chamberlain indertijd over den veldtocht in Afghanistan onder aanvoering van Roberts gezegd heeft, is een smaad voor de Britsche vlag. Ook de Aartsbisschop van Canterbury heeft toen het protest tegen die onmenscheijk wijze van oorlogvoeren mede geteekend. En nu geeft een Engelsch Bisschop van dien veldheer een getuigenis, dat zijn menscheijkheid „onbesproken“ is. Over het vernielingswerk zijner landgenooten verwijst Prof. Orelli den Bisschop naar de talrijke mededeelingen daarvan door Engelsche officieren en soldaten gegeven; en van de zijde der mishandelenden worden steeds nieuwe beschrijvingen gegeven, die van dien aard zijn, dat wij „de Christelijke broeders“ beklagen, die aan zulk laag vandalisme hun zegen geschonken hebben.

Eene eerste gevolg daarvan is, dat de Engelschen tot den gruwel der concentratiekampen gekomen zijn, dien men den Spanjaarden in hun koloniën zoo kwalijk genomen heeft. Deze Britsche „toevluchtsslagers“ zullen, zoals een Engelsche arts zegt, door de bevolking nooit vergeten worden. De Bisschop in zijn „paleis“ te Liverpool bekomert zich daarvoor niet; hij vindt het zeer natuurlijk, dat de weerloze vrouwen en kinderen dezelfde ontberingen verdragen moeten als de Engelsche soldaten. De man in zijn kerkelijk „paleis“, die de Evangelische Alliantie beschuldigt, dat zij op verkeerde inlichtingen hare „Christelijke broeders“ in Engeland beleedigt, is zelf met de waarheid niet bekend, want het is uit de stukken bewezen, dat in zulke kampen, waar de Engelschen vleesch in overvloed hadden, de gevangene vrouwen en kinderen met het slechtste maal gevoed werden en dat zelfs onder protest van medelijdende Engelsche artsen. Het schijnt den Bisschop niet ter oore gekomen te zijn, dat de Minister van oorlog in het Lagerhuis toegestemd heeft, dat de vrouwen, wier mannen nog op commando zijn, op half rantsoen gesteld zijn.

De Boeren kunnen en zullen de Engelschen nooit weer vertrouwen. Miss Hobhouse heeft — de Bisschop moet dat weten — 26 Juni te Oxford gezegd en bewezen, dat de Boeren bij 't begin van den oorlog dit vertrouwen hadden, want zij hadden toen zij op commando gingen, hunne vrouwen gezegd, rustig in huis te blijven, als de Engelschen kwamen, want die zouden haar geen leed doen, omdat zij geen wilden zijn. Hoe zijn zij ontuchtend! Als wilden hebben zij de huizen verbrand, huisraad gestolen of moedwillig vernield en de vrouwen en kinderen voortgesleept en gevangen gezet.

Prof. Orelli zegt ten slotte, dat de Bisschop de feiten omkeert om een verontschuldiging te vinden; en dat men een alerteruigsten indruk moet krijgen uit geheel zijn schrijven, omdat hij blijkbaar de waarheid niet erkennen wil.

Het laatste is waar. Als Bisschoppen durven schrijven, dat zij de politiek der Regeering goedkeuren, dat deze oorlog de beschaving van Zuid-Afrika en de evangeliseering der inboorlingen ten doel heeft, en dat de Engelschen ook tegenover de vrouwen en kinderen zich edelmoedig gedragen, dan moet het volk wel blind zijn voor het onrecht en de gruwelen door de Regeering gepleegd.

SCHOLTEN.

Boekaankondiging.

Nieuwe Geïllustreerde Bibliotheek voor de jeugd. No. 10—18.

Korenhalmen. Vertellingen voor de jeugd. No. 13—22.

Bosch en Veld. No. 1—6. Rotterdam, J. M. Bredee.

Reeds door hun aangenaam uiterlijk bevelen deze boekjes zich aan. Daarbij zijn ze klein van omvang, met plaatjes versierd en met heldere letter gedrukt. En de inhoud is rijk aan afwisseling; soms zijn de vertellingen zeer goed geslaagd. De kinderen zullen ze met genoegen lezen. Men kan er de proef van nemen, door ze aan kinderen in handen te geven. Want over kinderboekjes kunnen kinderen het best oordeelen. Als ten minste de geest maar goed is, waarin ze geschreven zijn. En dat is bij deze boekjes wel het geval, tenminste indien men geen hooger en maatstaf aanlegt, dan die bij Kerstverhalen enz. gemeenlijk gevolgd wordt.

Het leven van Ch. Spurgeon. Naar beschied en zijn dagboek, aantekeningen en brieven, samengesteld door zijne weduwe, vertaald door Elisabeth Freytag. Deel III 297 bladzijden. Rotterdam, D. A. Daamen 1901.

Dit derde deel begint met de ingebruikneming van den Tabernacle in Maart 1861 en geeft vervolgens een overzicht van den drukken arbeid, dien Spurgeon in de kracht van zijn leven volbracht. Preeken was zijne voornaamste werkzaamheid, maar voorts treedt hij in dit deel voor ons op als houder van lezingen, stichter van eene opleidingsschool voor aanstaande predikanten, oprichter van een weeshuis, schrijver van vele boeken en tijdschriften enz. En altijd is hij de blijmoedige, opgeruimde Christen, die alles schade rekent voor de uitnemendheid der kennis van Christus en toch niets menscheijks zich vreemd acht, maar op reis van de natuur ten volle geniet, voor het schoone een open oog heeft, door gullen scherts iedereen inneemt, en altijd den indruk geeft van een rijk begaafd mensch en een ootmoedig Christen. Het is een voorrecht, door middel van die levensbeschrijving een tijdlang te mogen verkeerden in de tegenwoordigheid van zulk een mensch! Het is gezonde, opwekkende, veredellende lectuur.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
C. GOOTE,
Pred. te Oud-Beijerland,
EN
J. J. GORT.
ROTTERDAM,
7 November 1901.

De Heer en Mevrouw DIEMER—
HAUST betuigen hun hartelijken dank voor de vele blijken van belangstelling, bij de geboorte van hun zoon onder-vonden.

Pastorie MUNNEKEZIJL,
30 Oct. 1901.

Zoo de Heere wil en zij leven,
hopen onze geliefde Onders
Gerhard de Vries
EN
Grietje Kuiper
den 9 Nov. a. s. hunne 25-jarige Echtvereeniging te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen.
NIJVERDAL,
31 Oct. 1901.

Veertig-jarige Echtvereeniging van
Johannes Abbink
EN
Suzanna Gerritdiena van Elburg.
Hunne dankbare Kinderen
en Behuudkinderen.
DEDEMSVAART, 6 Nov. 1901.

Heden overleed op het aller-onverwachts, na eene korte ongesteldheid, in den ouderdom van ruim 63 jaren, zacht en kalm, onze hartelijk geliefde Echtgenoot, Vader, Behuud- en Grootvader, de WelEerw. Heer

Ds. A. BROUWER,

Predikant te Oudebroek.

De Heere gaf hem zijn wensch en bede, om zelfs den laatsten rustdag zijns levens voor zijne gemeente het Woord Gods te bedienen.

Het vaste vertrouwen, dat hij de eeuwige ruste is ingegaan, lenigt onze diepe smart.

Uit aller naam,
De WED. Ds. A. BROUWER
geb. TOLDER.

OLDBROEK,
1 November 1901.

Heden behaagde het den Heere zijner duurzame Gemeente, tot onze diepe smart, na eene korte ongesteldheid, door den dood van ons weg te nemen, onzen hooggeachten en zeer beminden Herder en Leeraar, den WelEerwaarden Heer

Ds. A. BROUWER,

in den ouderdom van ruim 63 jaren.

Ruim 2 jaren en 4 maanden mocht Zierwaarde in onze gemeente werkzaam zijn. Met Uw wille geschiedde, is hij de eeuwige ruste ingegaan. Leere de Heere ons te berusten in diens heiligen wil.

Namens den Kerkeraad,
G. v. ZWALUWENBURG.
OLDBROEK,
1 Nov. 1901.

Na een langdurig en smartelijk lijden ontsiep heden, in het volle vertrouwen op zijn Heere en Heiland, onze geliefde Zoon en Broeder

WILLEM JORIENES,

Theol. stud., in den bloeienden leeftijd van 26 jaar. Was het zijne begeerte om hier zijn Heere en Heiland eenmaal in het Evangelie te dienen, in den laatsten tijd zijns lijdens had hij geen andere begeerte, dan ontbonden te wezen en met Christus te zijn. Zeer zwaar valt ons dit verlies, maar wij wenschen te zwijgen Hem, die gaf en nam.

A. KOPPE, v. d. M.
W. KOPPE—STEGEMAN.
J. J. KOPPE, v. d. M. / IJSEN.
S. KOPPE—JAARSMA. / HUIZEN.
J. KOPPE, v. d. M. / IER.
A. KOPPE—TERHUIZEN. / SEKE.
A. E. KOPPE.
H. KOPPE.
A. A. KOPPE.
R. KOPPE.

ZUIDWOLDE, (Gron.)
2 Nov. 1901.

Tot mijne diepe smart ontsiep heden, na eene ernstige kortstondige ziekte, mijn innig geliefde dochtertje, Margaretha Maria Geertruida, in den jeugdigen leeftijd van bijna 7 jaar. In den smartelijken weg, waarin de Heere mij leidt, blijft alleen zijn verbondstrouw mij tot sterkte.

WED. C. J. VAN DIJK—
SCHUURMAN.

MEPPEL,
4 Nov. 1901.

Den 28 Oct. overleed te Hooghalen, in den ouderdom van ruim 83 jaren, onze geliefde Moeder en Behuwmoeier

MEJ. L. BEENS,

in leven Wed. van den Weleerw. Heer Ds. J. K. TIMMERMAN. Het vaste vertrouwen, dat zij nu juist voor den troon des Lams, lenigt onze smart.

Namens de Familie,
H. TIMMERMAN.

BEILEN,
5 Nov. 1901.

UITLOTING

der navolgende Nos. der rentelooze aandelen van de nieuwe kerk te Oldeboorn:

297, 187, 125, 176, 103,
108, 68, 238, 74, 76,
296, 2, 174.

Houders dezer Nos. worden verzocht ze vóór 1 Januari 1901 in te zeuden, waarvoor het bedrag alsdan zal worden toegezonden; na dien tijd vervallen ze.

Namens den Kerkeraad,
J. E. HAASDIJK.
OLDEBOORN, 4 Nov. 1901.

Gereformeerde Kerk, Enkhuizen.

UITGELOOT

de Nos 46, 95, 150, 175, 211 en 253.
G. STRUIK Cz.

H.H. Winkeliers en Rokers.

Puik helderwit brandende sigaren à 90 ct. per 100 stuks, idem fijne meiken f 1,10, f 1,25 en f 1,50 100 stuks; bij 10 kistjes 1000 stuks 10 ct. p. kistje lager. Wordt franco na ontvangst van postwissel toegezonden of onder rembours niet franco.

C. REMKES, Sigarenfabrikant,
Schuitendiep, GRONINGEN.

KAPOK! KAPOK!

Bij den ondergeteekende is verkrijgbaar onvervalschte, zuivere, echte, te soort

KAPOK

in balen van 50 pd. voor f 27,50, halve balen van 25 pond voor f 14,50, franco station, tegen toezending van postwissel of rembours.

De veeren kosten 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120, 150. Beddetijk, dekens, overtrekken in ruimen voorraad. Er is nooit aanmerking op gemaakt.

J. KETEL Rz.

Beddenmagazijn
Markt STEENWIJK.

HOEK VAN HOLLAND

heeft wel een CHRIST. SCHOOL, maar geen onderwijzerswoning, terwijl eerst-daags ook de SCHOOL moet vergroot worden. Bijna moedeloos, na talrijke pogingen om geld daarvoor te krijgen, vragen wij thans langs dezen weg giften om te kunnen bouwen. De Schoolraad beveelt deze zaak aan. Zende ieder, die kan, s. v. p. een gift aan onderget.

Namens het Bestuur,
G. L. GORIS, Voorz
Oct 1901.

ORGELS.

Steeds 100 à 200 Amerik. Orgels voorhanden, o. a. de volgende merken:
Lakeside. Hamilton.
Miller. Weaver.
Wick. Peerless.
Clough & Warren, Putnam.
Chicago. v. d. Tak.
Kroon. Minerva.
Hörügel. Zending orgel.

VOLKSHARMONIUMS.

Lage doch vaste prijzen. 5-jarige garantie. Franco Station door geheel Nederland. Gratis Handleiding voor Zelfonderricht en Toetsenlooper. Gemakkelijke termijnbetaling.

Catalogus gratis en franco.

JOH DE HEER — Rotterdam,
Noordmolenstraat 71.

Inruilen. Repareeren.

VERSCHEENEN:

BEHOUDEN

DOOR JOHANNES.

Prijs inge. 75 cts., fraai geb. f 1. Een keurig, mooi verhaal; 250 blz. groot.

Zeer aanbevolen door de
H. H. Prof. BAVINCK, Ds.

J. H. DONNER, Dr. A. KUYPER Jr.,
Ds. J. v. d. LINDEN, Ds. A. v.

VEELO, Ds. VONKENBERG, Ds. G. WISSE Jr., e. a.

EENIGE BEOORDEELINGEN:

„Wij bevelen het gaarne aan.“ Dr. Bavinck.

„Met genoegen hebben wij dit boek gelezen.“ Ds. Vonkenberg.

„Wij zeggen den Schrijver dank voor deze uitnemende pennevrucht.“ Ds. J. v. d. Linden.

„Het heeft ons geboeid en bekoord.“ Dr. A. Kuyper Jr.

Voorhanden of verkrijgbaar bij elken Boekh. of bij den Uitgever

firma J. & C. P. VAN MANTGEM

ROTTERDAM. (CHR. DE DOSS.)

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

Feeststoffen

DOOR

J. BAVINCK,

predikant der Geref. kerk te Kampen.

(Voor het Kerstfeest en voor Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dezer 9 leerredenen is slechts 90 cent. 167 bladz., groot 89, best papier, heldere letter.

Terstond bij de uitgave genoot deze bundel leerredenen zooveel belangstelling, dat verdere aanbeveling nu overbodig is.

In Van der Stal's

Christelijke

Bibliotheek

zijn de boeken:

Uitst. Goedkoop.

Keurig uitgevoerd, Boelend en

Degelijk van inhoud.

Prijs per jaargang van 5 flinke deelen, samen pl.m. 1400 bladzijden, bij in tekening f 4.— ingesaid, in 5 Prachtbanden f 5,75. Het uitvoerig prospectus gratis verkrijgbaar. Men teekent in bij iederen soliden Boekhandelaar en bij den Uitgever JAC. VAN DER STAL, Utrecht.

Besturen van Zondagsscholen, die van plan zijn met Kerstmis Scheurkalenders uit te deelen, worden verzocht een gratis exemplaar ter kennismaking aan te vragen van

Een Lamp voor den Voet
bij den Uitgever

ZALSMAN te Kampen.

Bij G. F. CALLENBACH te NIJKERK verscheen als Deel I van den 5en jaargang »Christelijke Bibliotheek»:

Voor Donkere Dagen

DOOR

Dr. A. J. Th. JONKER.

Prijs f 1.— inge. f 1,40 geb.

Wilt gij een veiligen gids voor »Donkere dagen» lees dan het boek van Dr. JONKER.

Ouderwetsche Geldersche Worst

van zuiver varkensvleesch.

Heerlijk!! Fijn!!! 8 pond per verrekpakkett f 4.--

Monster van 1/2 K.G. (voor eenmaal tot proef) f 0,40.

J. L. van Apeldoorn Hzn.,

HATTEM (Gelderland.)

Overal wederverkoopters gevraagd.

ELKE GEWENSCHTE GARANTIE VOOR GOEDE KWALITEIT.

DE NIEUWE DRUK

van

Het Nieuwe Testament

met volledige Kantteekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaie halfleden band f 4,50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Kampen.

ZALSMAN.

CALLENBACH's ZONDAGSSCHOOL- UITGAVEN ZIJN

degelijk van inhoud,
fraai van uitvoering,
laag in prijs.

Men vrage den fraaie
CATALOGUS aan zijn
Boekhandelaar of aan den
Uitgever

G. F. Callenbach

te NIJKERK.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN, ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —,75.

Bij de Uitgevers VERMANDE
ZONEN te Hoorn is verkrijgbaar,

voor de administratie
der Herv. Gemeente:

Formulier Begroting à 7¹/₂
cent per ex.

Formulier Rekening à 7¹/₂
cent per ex.

Voor de administratie der Diaconie:

Formulier Rekening à 30
cent per ex.

Dit laatste model is aanbevolen door
het Classicaal Bestuur van Hoorn.

J. VAN DOESBURG. Kort begrip
van het eenv. onderwijs in den godsdienst, 12e druk, id. Eenv. onderwijs in
den godsdienst, 15e druk.

DE

geïllustreerde

CATALOGUS 1902

(180 BLADZ.)

van Christelijke Literatuur, geïllustreerde wandteksten, Zondagsschooluitgaven, Seriën vertellingen voor de jeugd, feestgeschenken enz. van den Uitgever

J. M. BREDEE te Rotterdam

is verschenen en wordt op aanvraag franco toegezonden.

Behalve eene verzameling van circa duizend verschillende soorten wandteksten van af 5 ct. tot f 4,50

het stuk, bevat deze weder vele nieuwe belangrijke uitgaven voor Jong en Oud.

Spiedige inzending der bestelling is aan te bevelen.

f 140,50, J. Hospers Gzn. te Bedum f 50,50, door den heer P. van Vliet te Axel f 72, door den heer S. S. Hofstra te Assen f 33, door Ds. G. Boekenooen te St. Anna Parochie f 30,50, door den heer T. Kuiper te Hilversum, uit 's Graveland f 23, door den heer P. Boone Pz. Sr., uit Koudekerke f 45, uit Biggekerke f 6, door den heer E. Vader, uit Meliskerke f 7, door den heer M. Briel, uit Rithem f 1, door den heer P. Kasteleijn, uit Oost- en West-Souburg f 36,25, samen f 95,25, door den heer H. Rollman te Bodegraven f 109, door den heer P. Sanders te Bleiswijk f 100, door den heer R. P. Fledderus te Oudemirdum f 25, door Ds. J. A. de Vries te Fijnaart f 76, door het lokaal comité te Utrecht afrek. 1900 f 140,20, en aan maandel. bijdragen f 131,50, samen f 271,50, door den heer H. J. Tichelman te Tholen f 6, door Ds. A. Boekenooen te Apeldoorn f 100.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Bierum f 15,29¹/₂, van idem te Delfzijl f 17,47, van idem te Garrelsweer f 11,76¹/₂, van idem te Nieuwolda f 5,70¹/₂, van idem te Overschild f 3,88, van idem te Siddeburen f 5,04, van idem te Stedum f 7,88¹/₂, van idem te Spijk B f 6,02, van idem te Ten Post f 9,47, van idem te Wagenborgen f 5,58, van idem te Wester Embden f 4,25, van idem te Woldendorp f 2,01¹/₂, van idem te 't Zand f 13,45, van idem te Vroomsoop f 8,77¹/₂, van idem te Lutten f 6,11¹/₂, van idem te Lemelerveld f 1, van idem te Bergenstein f 2,64, van idem te N. Leusen f 4,05, van idem te Heemse A f 6,75, van idem te Dalen f 4,33, van idem te Hardenberg en Heemse B f 16,40, van idem te Voorburg f 6,33, van idem te Geesteren Gelselaar f 13,25, van idem te Willemstad f 11,28¹/₂, van idem te Raamsdonk f 6,56¹/₂, van idem te Fijnaart f 20,63, van idem te Klundert f 40,80¹/₂, van idem te Zevenbergen f 6,34, van idem te Dinteloord f 12,20, van idem te Moerdijk f 4,16¹/₂, van idem te Utrecht f 164,94, van het loc comité te Utrecht tijdens bidstond f 46,15.

Aan Schenkingen:

Van mej. Gez. Jounstra te Sneek f 1,50, van den heer J. Bast voor het laten lezen van de Heraut f 1, voor den onderling van Beek van eenige werklieden f 20, door den heer W. Hovy van S. V. te U. f 50, door het lokaal comité te Utrecht van diversen f 20,25.

Voor de Medische Faculteit:

Van mej. Gez. Jounstra te Sneek f 1, door Ds. J. A. de Vries uit Willemstad f 1.

Voor het Studiefonds:

Door den heer G. F. Taats, namens den Raad der Geref. kerk te Rotterdam B, van de Halvestuivers-vereen. f 150, door den heer F. Zegterman, van de Halvestuivers-vereen. te Groningen f 11,32, door den heer N. Flipse te Amsterdam f 107,60, van mej. Gez. Jounstra f 1, door Ds. S. Huisman van de kerk te Anjum bij een spreekbeurt van Prof. Dr. H. H. Kuyper f 10, door het lokaal comité te Utrecht van diversen f 14,50, door mej. H. Houtman van de Halvestuivers-vereeniging te Hilversum f 9.

S. J. SEEFAT,
Hilversum.
Panningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.